

Erityisryhmien uinti- ja kuntosalikortti

Niko Halminen

27.2.2025

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

Suomen Paralympiakomitea

- Valtakunnallinen urheilu- ja liikuntajärjestö
 - Vammaisille sekä elinsiirron saaneille.
- Kehittää ja koordinoi suomalaista Paraurheilua ja -liikuntaa
 - Harrastamisesta huippu-urheiluun.
- Edunvalvojana kilpaurheilussa ja harrasteliikunnassa
 - Olosuhteet ja yhdenvertaiset edellytykset.
- Omia lajeja ja integraatiota

Suomen Paralympiakomitea

Avoin ja yhdenvertainen, urheileva ja liikkuva Suomi

Menestys
näyttää sinulta

Autamme muita
onnistumaan.

Olemme paraurheilun
ja soveltavan liikunnan
asiantuntija.

Me teemme tämän yhdessä.
Meidän äänemme kuuluu.

Avaamme ovia liikunnan
pariin. Rakennamme
polkuja kohti menestystä.

vastuullisuus

yhdenvertaisuus

esteettömyys

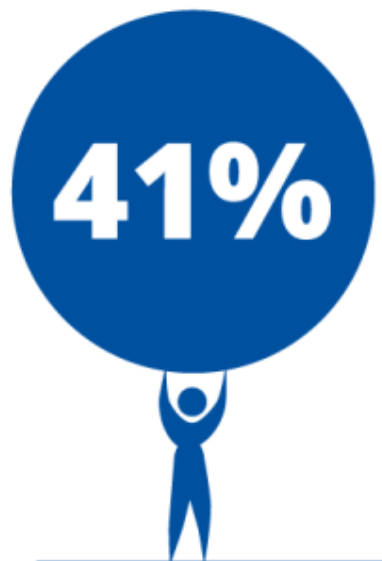
menestys

osallisuus

Toimintarajoitteisten henkilöiden liikkuminen suhteessa koko väestöön

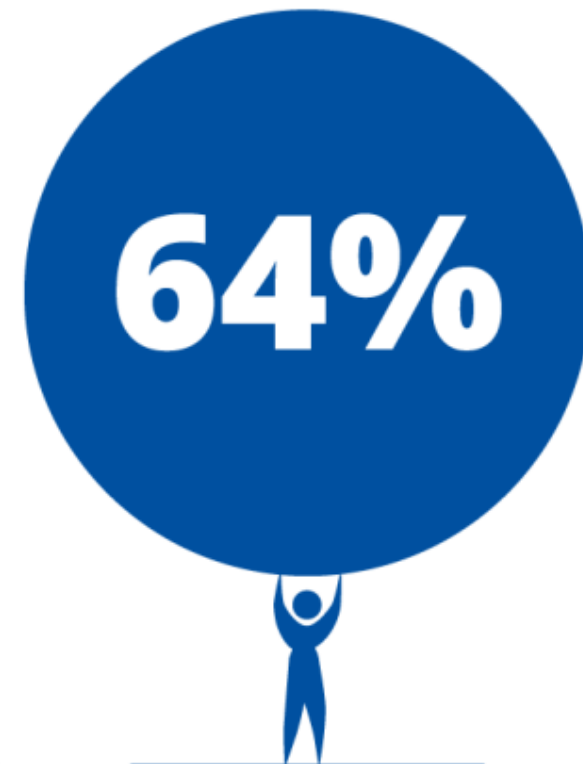
toimintarajoitteisista henkilöistä liikkuu vähemmän kuin terveysliikuntasuosituksen mukaiset 3 tuntia viikossa

vastaava luku koko väestön keskuudessa*

toimintarajoitteisista nuorista harrastaa rasittavaa liikuntaa vähintään 3 päivänä viikossa

vastaava luku koko väestön nuorista**

Lähde: Liikuttaako-raportti (2021), toimintarajoitteisille henkilöille suunnattu liikkujakysely, n=1203

* = FinTerveys-tutkimus (2017), 25–64-vuotiaiden keskuudessa / ** = LIITU-tutkimus (2018)

Kortista yleisesti

Kortin käyttö vaihtelee valtavasti eri kuntien ja kaupunkien osalta. Osassa käytössä, osassa ei.

Osassa kortin käytöstä luovuttu kokonaan. Yhtenä luopumisen syynä voi olla liiallinen byrokratia.

- Kortin käyttöönottoon ei ole velvoitetta
- Täysin kunnan omassa harkinnassa
- Hyviä ja huonoja malleja; sekä käyttäjien, että kuntien näkökulmasta

Peruspalikat Lahdessa

Ketä jo palvellaan alennetulla hinnalla?

- Lapset, eläkeläiset, opiskelijat, työttömät ja vanhempainvapaalla olevat

Ilmaiset palvelut

- Yläkoululaiset ja alle 18-vuotiaat toisen asteen opiskelijat tiettyinä päivinä

Ketä ei palvella

- Lahdessa muutamia kuntosaliryhmiä työaikana arkisin
- Kaksi lyhyttä **Inva-ryhmien** vesiliikuntaryhmää alkaen klo 12

Ketä voisi palvella

Ketä erityisliikuntakortilla palveltaisiin?

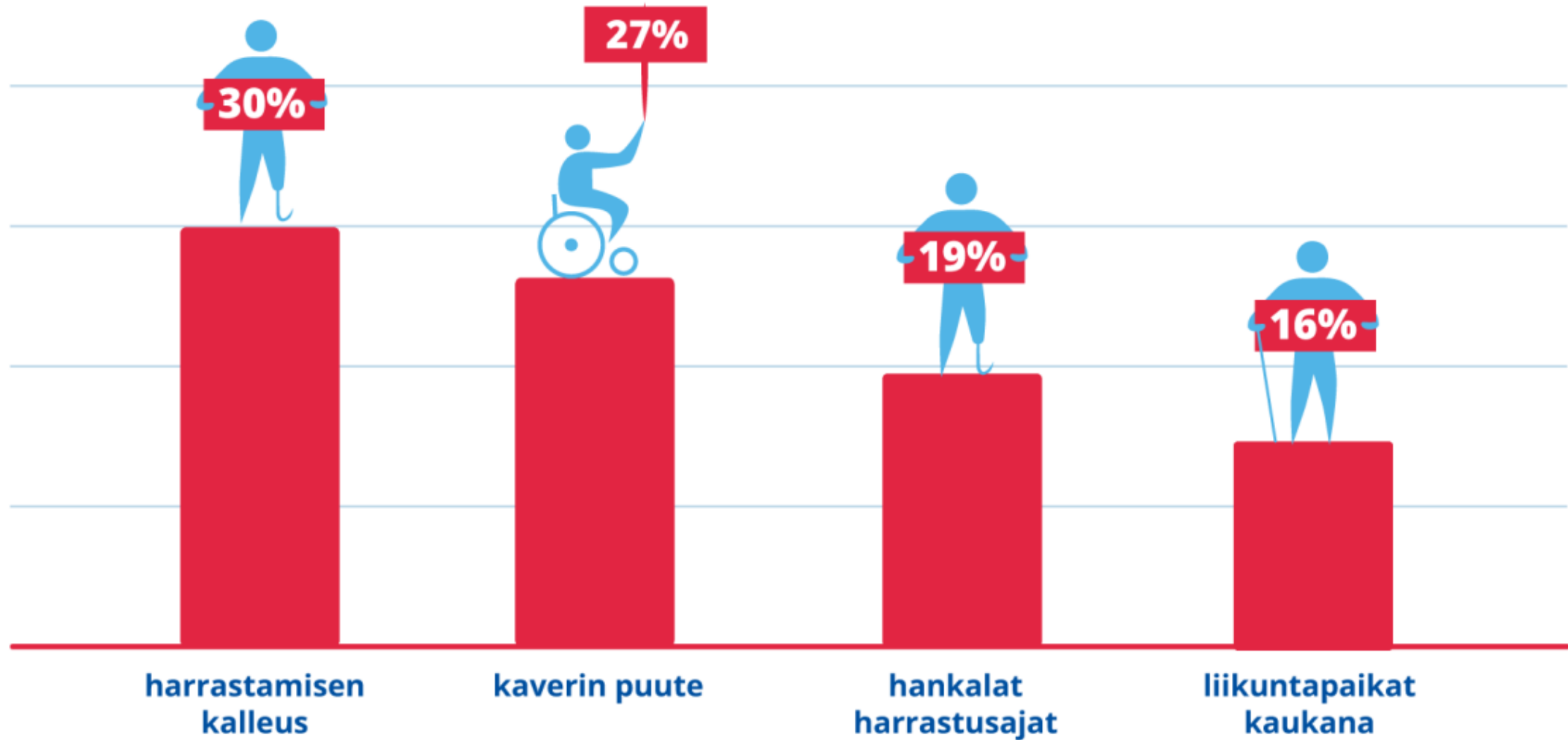
- Työikäiset vammaiset, pitkäaikaissairaat ja toimintarajoitteiset henkilöt
- Erityisesti vaikeavammaiset henkilöt

Kenen palvelemista ei kannata ajaa tällä kortilla

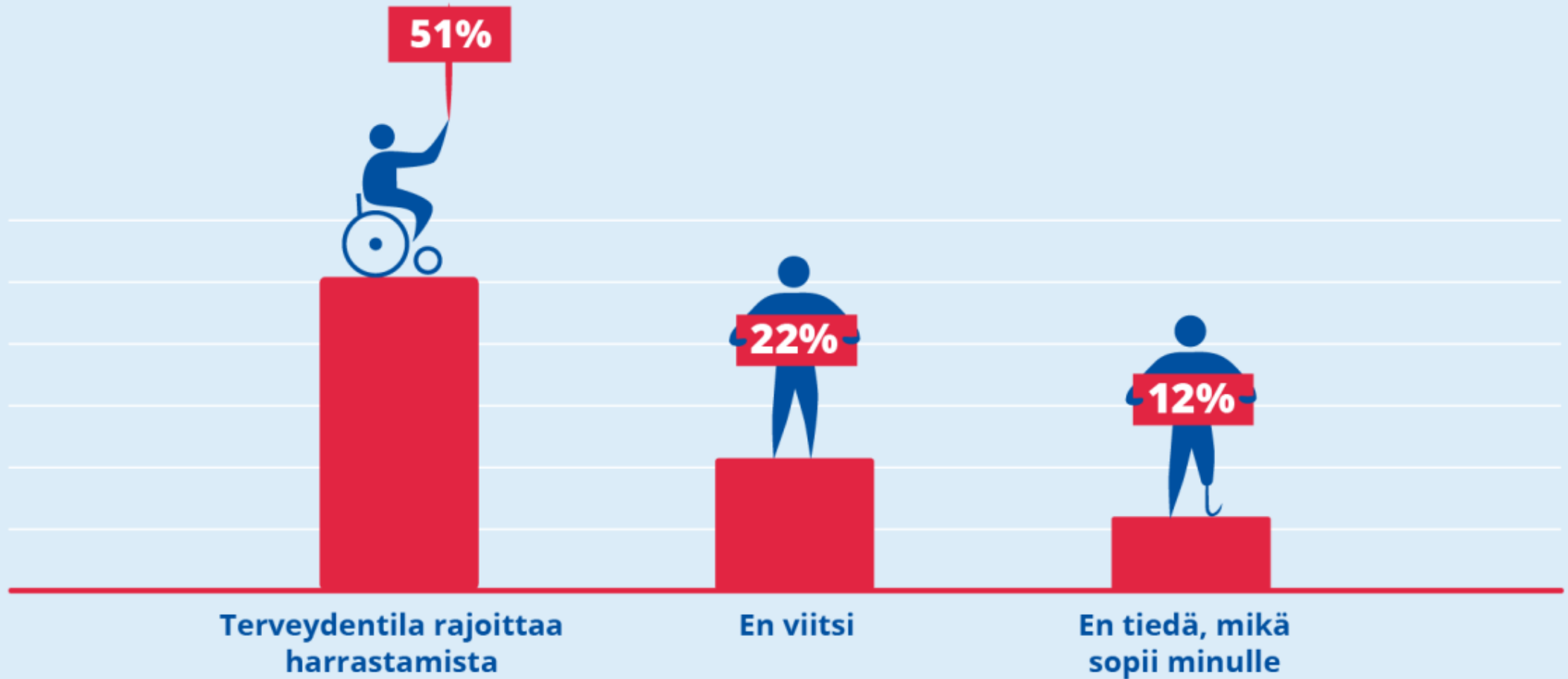
- Pelkästään taloudellisesti haasteelliset
 - Tämä kuuluu sosiaalitoimeen
 - [Esim. Kaikukortti](#)

Muut tavat muiden ryhmien palvelemiseen tai ihan kaikkien palvelemiseen!

Toimintarajoitteisen henkilön harrastamisen esteet

Henkilökohtaiset esteet harrastamiselle

Lähde:
Liikuttaako 2023? -raportti (LTS), Liikkujakysely (n=2047)

Perustelut

Perusteluihin olisi syytä panostaa.

Vanhat perustelut (2022) riittämättömät.

Vaikka kuntoutuksella ja liikunnalla päästään samankaltaisiin hyötyihin, kuntoutuminen ei voi olla liikuntapalveluihin pääsyn peruste, vaan liikunta ja liikkuminen on perustarve kaikilla.

- Kuntoutus on ensisijaisesti terveydenhuollon toimintaa
- Nykyisin hyvinvointialueet vastaavat kuntoutuksesta
- Peruspalveluiden kustannukset eivät ole hyvä perustelu
- Korttien käytön vaikutuksia on vaikea tehdä näkyväksi
- Yhdenvertaiset osallistumisen mahdollisuudet taas on helppo todentaa

[Kuntaa velvoittaa liikuntalaki>>](#)

Liikuntalaki

2 § Lain tavoitteena on edistää:

1. eri väestöryhmien mahdollisuuksia liikkua ja harrastaa liikuntaa
2. väestön hyvinvointia ja terveyttä
3. fyysisen toimintakyvyn ylläpitämistä ja parantamista
4. lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä
5. liikunnan kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta
6. huippu-urheilua
7. liikunnan ja huippu-urheilun rehellisyyttä ja eettisiä periaatteita
8. eriarvoisuuden vähentämistä liikunnassa

Liikuntalaki

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat:

- tasa-arvo
- yhdenvertaisuus
- yhteisöllisyys
- monikulttuurisuus
- terveet elämäntavat
- ympäristön kunnioittaminen
- kestävä kehitys

Liikuntalaki

5 § Kunnan vastuu

Yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien tehtävä. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:

1. järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen
2. tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta
3. rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja

Muut lait

Taustalla myös:

- [Yhdenvertaisuuslaki>>](#)
- [YK:n vammaisten oikeuksien sopimus>>](#)
- [Tasa-arvolaki>>](#) eli

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta

Yhdenvertaisuuslaki

5 § Viranomaisen velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta

Viranomaisen on arvioitava, miten sen toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa, ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi.

Edistämistoimenpiteiden on oltava viranomaisen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslaki

8 § Syrjinnän kieltö

Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, **terveydentilan, vammaisuuden**, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

9 § Positiivinen erityiskohtelu

Sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää.

YK:n vammaisten oikeuksien sopimus

Artikla 30 -Kaksoisstrategia, yhdessä ja erikseen

5. Vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset mahdollisuudet virkistys-, vapaa-ajan- ja urheilutoimintaan. Varmistettava asianmukaiset toimet, joilla:

Inkluusio

a) kannustetaan ja edistetään mahdollisimman laajaa osallistumista kaikille suunnattuun urheilutoimintaan kaikilla tasoilla

Tarpeen mukainen erillistoiminta

b) Varmistetaan mahdollisuus järjestää ja kehittää erityistä urheilu- ja virkistystoimintaa sekä osallistua siihen, ja tätä varten kannustetaan asianmukaisten voimavarojen, ohjauksen ja koulutuksen järjestämistä yhdenvertaisesti.

Erilaiset mallit –Vantaan malli

Orimattilassa Vantaan malli, jota ei voi suositella ehdotukseksi.

- Perustuu diagnooseihin
- Tietosuoja ei toteudu
- Osa diagnooseista vaatii lisäksi lääkärinlausunnon tms.
- Raskas prosessi sekä kunnalle, että liikkujalle

Erilaiset mallit –Korttimalli

Mm. Helsingissä käytössä malli, joka perustuu jo käytössä oleviin kortteihin: LE –pysäköintilupa, näkövammaiskortti ja EU:n vammaiskortti.

- Olemassa olevaa korttia näyttämällä saa etuuden käyttöön
- Ei vaadi kunnalta raskaita prosesseja
- Tietosuoja toteutuu paremmin, yksittäinen virkailija ei saa arkaluontoista tietoa henkilöstä

Omaehtoinen ja ohjattu liikunta

- Omaehtoista liikkumista kortilla edistämällä ei palvella koko soveltavan liikunnan tarvetta
- Kuten Liikuntalaki ja YK:n vammaisten oikeuksien sopimus selvästi velvoittavat, täytyy liikkumisen mahdollisuudet olla yhtäläiset eri ryhmillä
- Positiivisella erityiskohtelulla tuetaan vähän liikkuvia ja tasapainotetaan mahdollisuuksia

Tarvitaan siis työkaluja sekä omaehtoisen että ohjatun liikunnan tukemiseen!

Entä muu soveltava liikunta

Kunnilla on velvollisuus palvella eri tavoin liikkuvia henkilöitä yhdenvertaisesti. Tämä ei tarkoita pelkästään kuntien toteuttamaa liikuntaa, vaan myös yhteistyötä seurojen ja yhdistysten kanssa.

- Valtaosa liikuntatiloista on kuntien omistuksessa
- Lahdessa puute esteettömistä liikuntatiloista ja -vuoroista
- Kaupunki järjestää hyvin vähän soveltavaa liikuntaa
- Hyviä seuroja ja yksityisiä toimijoita
- PHLU arvokasta yhteistyötä ja osaamista

Toimintarajoitteisten henkilöiden omaehtoisen liikkumisen ympäristöt

72%

suosii lähiympäristöä

44%

suosii puistoja ja kevyen liikenteen reittejä

36%

suosii kunnan sisäliikuntapaikkoja

32%

suosii metsiä ja retkeilyreittejä

Lähde:

Liikuttaako 2023? -raportti (LTS), Liikkuajakysely (n=2047)

Toimintarajoitteisten henkilöiden toiveet liikuntaharrastukselle

67%

laji on kiinnostava

49%

harrastus on
sopivan hintainen

46%

ajankohta on sopiva

43%

on lähellä asuinpaikkaa

Lähde:
Liikuttaako 2023? -raportti (LTS), Liikkujakysely (n=2047)

Suomen Paralympiakomitea tukemassa liikkumista

Niko Halminen

Hanketyöntekijä, soveltava liikkuja Lahest

niko.halminen@paralympia.fi

040 531 3631

Tiina Siivonen

soveltavan liikunnan asiantuntija

Soveltava liikunta, kuntien erityisliikuntaverkostot

tiina.siivonen@paralympia.fi

040 833 4869

SUOMEN PARALYMPIAKOMITEA

